1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες

Αρ. 1 (2021)

Τόμος Πρακτικών 1ο Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο "Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες: Η απότομη μετάβαση της εκπαιδευτικής μας πραγματικότητας σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Στάσεις – Αντιλήψεις – Σενάρια – Προοπτικές – Προτάσεις

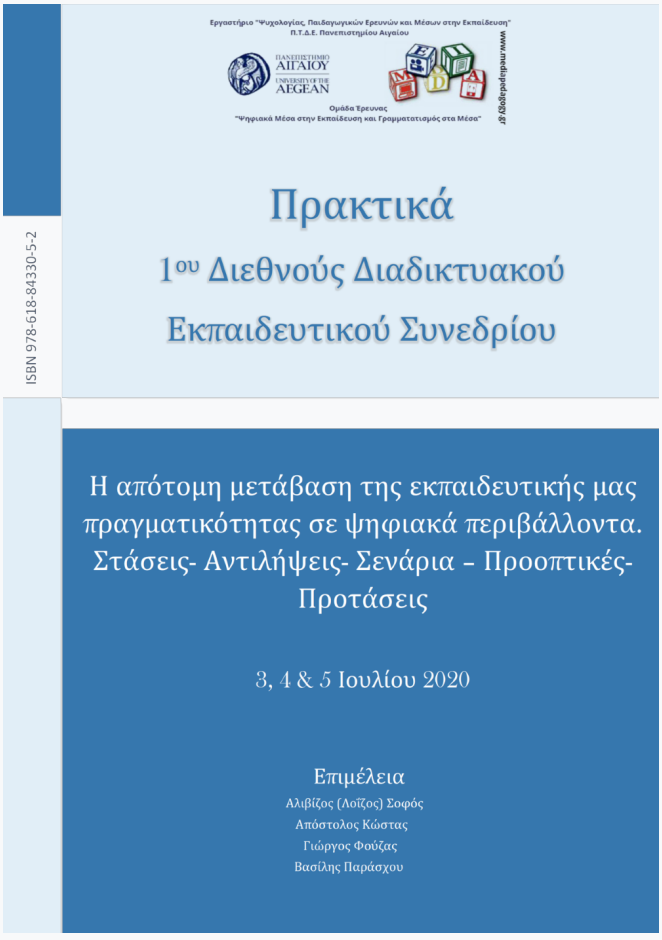

Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Διοικητικά - Οργανωτικά - Θεσμικά Προβλήματα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Σταύρος Παπαδόπουλος

doi: 10.12681/online-edu.3247

Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Διοικητικά - Οργανωτικά - Θεσμικά Προβλήματα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Σταύρος Παπαδόπουλος
spapadop@rhodes.aegean.gr
Διευθυντής στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Ιαλυσού

Περίληψη

Η παρούσα εισήγηση έχει κεντρικό θέμα της την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τις δύο μορφές, την ασύγχρονη και τη σύγχρονη. Έχοντας ως σημείο αναφοράς την πρόσφατη αναστολή λειτουργίας των σχολείων λόγω της πανδημίας παρουσιάζουμε μια μελέτη περίπτωσης εφαρμογής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αναλύουμε και παρουσιάζουμε πώς εφαρμόστηκε τόσο η ασύγχρονη όσο και η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε ένα σχολείο της Ρόδου, το 1ο Δημοτικό Σχολείο Ιαλυσού. Αναφέρουμε τις πρακτικές που εφαρμόστηκαν στο σχολείο, πώς οδηγηθήκαμε σε αυτές, το ωρολόγιο πρόγραμμα, το πρόγραμμα του τμήματος ένταξης και το πρόγραμμα των μαθητών/τριων της παράλληλης στήριξης. Εστιάζουμε στα διοικητικά, οργανωτικά και θεσμικά προβλήματα που προέκυψαν στην εφαρμογή τους το διάστημα αυτό. Η εισήγηση ολοκληρώνεται με συμπεράσματα και προτάσεις για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στη χώρα μας.

Λέξεις κλειδιά: εξ αποστάσεως εκπαίδευση, διοικητικά, οργανωτικά προβλήματα, πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Εισαγωγή

Το σχολικό έτος 2019-2020 σίγουρα ήταν μια ιδιαίτερη χρονιά σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ανθρωπότητα βρέθηκε αντιμέτωπη με μια πανδημία που προκάλεσε ο ιός covid-19, ένας ιός που εξαπλώθηκε με αστραπιαίο ρυθμό σε όλη την υφήλιο και προκάλεσε το θάνατο εκατομμυρίων ανθρώπων. Εφαρμόστηκαν πρακτικές και μέτρα προστασίας από την πανδημία, (ΥΠΑΙΘ,2020a) με αποκορύφωμα την απαγόρευση κυκλοφορίας, μέτρα που έφεραν βίαιη ανατροπή στην καθημερινότητα όλων μας. Ο ευαίσθητος και καίριος χώρος της εκπαίδευσης ήταν ένα ένας από τους τομείς που παγκόσμια επλήγη από τον κορωνοιό. Σε όλες τις χώρες τα σχολεία έκλεισαν για να προστατευτούν οι μαθητές/τριες και οι εκπαιδευτικοί. Σε άλλες ανεστάλη η λειτουργία των σχολείων και δεν επαναλειτούργησαν ενώ σε άλλες χώρες εφαρμόστηκαν άλλες μέθοδοι εκπαίδευσης, μέθοδοι που αξιοποιούσαν τις νέες τεχνολογίες στις οποίες δεν είναι απαραίτητη η δια ζώσης παρουσία εκπαιδευτικών και παιδιών (ΥΠΑΙΘ, 2020e). Μια από τις χώρες που εφάρμοσε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ήταν και η χώρα μας. Στην εισήγηση μας θα παρουσιάσουμε μια μελέτη περίπτωσης που αναφέρεται σε ένα δημοτικό σχολείο της περιφέρειας, τις πρακτικές που εφάρμοσε και πώς λειτούργησε το διάστημα που είχε ανασταλεί η λειτουργία όλων των σχολικών μονάδων και θα αποτιμήσουμε την πρακτική αυτή.

Μελέτη Περίπτωσης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Η μελέτη περίπτωσης αναφέρεται στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Ιαλυσού - Ρόδου και στις πρακτικές και τις δράσεις που εφαρμόστηκαν στο σχολείο το χρονικό διάστημα που τα σχολεία ήταν σε αναστολή λειτουργίας. Παραθέτουμε ορισμένες πληροφορίες για την περιοχή της Ιαλυσού και τη συγκεκριμένη σχολική μονάδα. Η Ιαλυσός είναι μια αστική

περιοχή 20.000 κατοίκων, η οποία απέχει 7 χιλιόμετρα από την πόλη της Ρόδου. Είναι η πιο τουριστικά ανεπτυγμένη περιοχή της Ρόδου και δεκάδες ξενοδοχεία εδρεύουν σε αυτήν την περιοχή. Αναφορικά με το σχολείο, το 1ο Δημοτικό Σχολείο Ιαλυσού, είναι ένα 12θεσιο οργανικά σχολείο το οποίο ιδρύθηκε το 1947 αμέσως μετά την απελευθέρωση της Δωδεκανήσου και την ενσωμάτωση της στο σύγχρονο ελληνικό κράτος. Πρόκειται για σχολική μονάδα με ιστορία 70 και πλέον ετών και είναι η παλαιότερη σχολική μονάδα στη δημοτική ενότητα της Ιαλυσού. Στεγαζόταν μέχρι το 2013 σε ένα νεοκλασικό κτήριο, στο κέντρο της Ιαλυσού και την τελευταία εξαετία στεγάζεται σε ένα νέο σύγχρονο κτήριο, το οποίο καλύπτει τις ανάγκες που έχουν προκύψει από την αύξηση του πληθυσμού της Ιαλυσού τις δύο τελευταίες δεκαετίες.

Το σχολικό έτος 2019-2020 το σχολείο λειτούργησε ως 13θεσιο και η δυναμικότητα του ήταν 265 μαθητές/τριες και 32 εκπαιδευτικοί. Όλες οι τάξεις είχαν από δύο τμήματα εκτός από την Α΄ τάξη που είχε τρία τμήματα. Στη σχολική μονάδα λειτουργεί από το 2005 Τμήμα Ένταξης που την τρέχουσα σχολική χρονιά φοιτούσαν στο τμήμα αυτό 9 μαθητές. Λειτούργησαν δύο τμήματα ολοήμερου στα οποία φοίτησαν 55 μαθητές/τριες. Την τρέχουσα σχολική χρονιά 5 μαθητές/τριες του σχολείου υποστηρίχτηκαν με Παράλληλη Στήριξη ενώ ένας μαθητής υποστηρίχτηκε από Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό. Πρόκειται για μια μεγάλη σχολική μονάδα στην οποία εκτός από τις 13 αίθουσες που στεγάζουν τα αντίστοιχα τμήματα στο σχολείο υπάρχει εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα μουσικής και επίσης αίθουσα εικαστικών.

Το χρονικό της εφαρμογής της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Η κομβική ημέρα για την ανατροπή της σχολικής κανονικότητας ήταν η Τρίτη 10 Μαρτίου 2020. Την ημέρα αυτή απεστάλη σε όλες τις σχολικές μονάδες κοινή υπουργική απόφαση (ΚΥΑ 16838/2020) στην οποία αναφέρονταν τα εξής: «αποφασίζουμε: Την προσωρινή απαγόρευση λειτουργίας για προληπτικούς λόγους δημόσιας υγείας, για το χρονικό διάστημα από 11.3.2020 έως και 24.3.2020, όλων των βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών και όλων των σχολικών μονάδων, συμπεριλαμβανομένων των νηπιαγωγείων, ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, κέντρων ξένων γλωσσών, φροντιστηρίων και λοιπών πάσης φύσεως εκπαιδευτικών δομών, φορέων και ιδρυμάτων, δημοσίων και ιδιωτικών, κάθε τύπου και βαθμού της χώρας, ως εξής: α) των πάσης φύσεως εκπαιδευτικών λειτουργιών, οι οποίες πραγματοποιούνται με φυσική παρουσία» (ΚΥΑ 16838/2020)

Από την ημέρα αυτή, 10-3-2020 έως την 1-6-2020 ίσχυσε το κλείσιμο των σχολείων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε αυτούς τους 2,5 περίπου μήνες έχουμε μια νέα κατάσταση στην ελληνική εκπαίδευση. Διαμορφώθηκε ένα νέο εκπαιδευτικό τοπίο, εφαρμόστηκαν νέες πρακτικές και πολιτικές και είναι δεδομένο ότι το διάστημα αυτό «σημάδεψε» τη σχολική πραγματικότητα. Οι σχολικές μονάδες τις επόμενες ημέρες κλήθηκαν να οργανωθούν και να «προσφέρουν» στους μαθητές/τριες τους εκπαίδευση εξ αποστάσεως μιας και όπως αναγραφόταν στην Κ.Υ.Α απαγορευόταν οι εκπαιδευτικές λειτουργίες με φυσική παρουσία.

Το διάστημα αναστολής λειτουργίας των σχολείων στο 1ο Δ. Σ. Ιαλυσού εφαρμόστηκε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στις δύο της μορφές: αρχικά η ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση από τις 28 Μαρτίου 2020 και μετέπειτα η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αρχικά πιλοτικά 8-10 Απριλίου και μετά κανονικά από τις 27 Απριλίου έως 25 Μαΐου 2020.

Αναφορικά με την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση η εφαρμογή της στη σχολική μας μονάδα ξεκίνησε στις 28 Μαρτίου όπως ήδη αναφέρθηκε. Οι συνάδελφοι δάσκαλοι Π.Ε. 70 όσο και οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων είχαν δημιουργήσει τις ψηφιακές τους τάξεις, ο καθένας στην ψηφιακή πλατφόρμα που επέλεξε και εκεί εισέρχονταν οι μαθητές/τριες ενημερώνονταν

και αξιοποιούσαν το υλικό που είχε αναρτηθεί και απαντούσαν στις δραστηριότητες που τους είχαν ανατεθεί. Χρειάστηκε ένα διάστημα περισσότερο των δύο εβδομάδων για να μπορέσει να υλοποιηθεί η ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Παρουσιάστηκαν μια σειρά από προβλήματα που αναφέρονται στη συνέχεια και αφού αυτά επιλύθηκαν τότε άρχισε η εφαρμογή της. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι περισσότερες σχολικές μονάδες το ίδιο χρονικό διάστημα χρειάστηκαν για να εφαρμόσουν την ασύγχρονη εκπαίδευση.

Σύγχρονη εκπαίδευση

Η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση εφαρμόστηκε σε δύο φάσεις, αρχικά πιλοτικά το διάστημα 8-10 Απριλίου και μετά κανονικά από τις 27 Απριλίου έως 25 Μαΐου 2020. (ΥΠΑΙΘ, 2020n) Την πρώτη Απριλίου πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη των ομάδων υποστήριξης όλων των σχολείων της επικράτειας με την υπουργό και τη γενική γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας με θέμα την έναρξη της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Τα σχολεία ήταν κλειστά περισσότερο από 3 εβδομάδες και οι προβλέψεις ήταν ότι πιθανόν να μην ανοίξουν ξανά λόγω της πανδημίας. Είμαστε από τις πρώτες σχολικές μονάδες τουλάχιστον στην Περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου που υλοποιήσαμε την σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μετά από τηλεδιάσκεψη που έγινε ο σύλλογος διδασκόντων υιοθέτησε ομόφωνα την πρόταση του διευθυντή για πιλοτική εφαρμογή της σύγχρονης εκπαίδευσης το διάστημα 8-10 Απριλίου. Το τριήμερο αυτό κάθε εκπαιδευτικός υλοποίησε δύο ώρες μαθήματα τηλεκπαίδευσης. Ακολούθησαν οι διακοπές για την εορτή του Πάσχα. Στις 23 Απριλίου έγινε μέσω τηλεδιάσκεψης νέα συνεδρίαση του Συλλόγου διδασκόντων, ο οποίος ομόφωνα αποφάσισε τη συνέχιση των μαθημάτων. Για διάστημα περίπου ενός μηνός (27/4- 25/5) εφαρμόστηκε με διαφορετικό τρόπο η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση με τον τρόπο που περιγράφεται στη συνέχεια. Τέθηκαν μια σειρά από σοβαρά ζητήματα που παρατίθενται μαζί με τις απαντήσεις τους:

- Πότε θα πραγματοποιείται η σύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία; Τα μαθήματα, άρχιζαν στις 12.30 και ολοκληρώνονταν στις 16.00. Επελέγη αυτό το ωράριο για να έχουν τη δυνατότητα οι μαθητές να παρακολουθούν τα μαθήματα της εκπαιδευτικής τηλεόρασης 10.00 -12.00 καθημερινά. (ΥΠΑΙΘ, 2020k). Είχαν επίσης τη δυνατότητα να ξεκουραστούν για ένα μισάωρο και μετά να συμμετέχουν στη Σύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία.
- Πόση θα είναι η χρονική διάρκεια κάθε διδακτικής ώρας; Οι ώρες διδασκαλίας είχαν διάρκεια 30 λεπτών. Η απόφαση ελήφθη από το Σύλλογο Διδασκόντων του σχολείου. και με την ολοκλήρωση μιας διδακτικής ώρας ακολουθούσε διάλειμμα διάρκειας 15 λεπτών.
- Ποια συνάφεια θα έχει το αναλυτικό ωρολόγιο πρόγραμμα που ίσχυε, μέχρι πρότινος στη σχολική μονάδα, με το ωρολόγιο πρόγραμμα που θα εφαρμοστεί στη σύγχρονη διδασκαλία; Υπήρχε σχετική συνάφεια του ισχύοντος μέχρι τότε αναλυτικού ωρολογίου προγράμματος με το πρόγραμμα που καταρτίστηκε την περίοδο της αναστολής λειτουργίας των σχολείων.
- Ποιος θα έχει την ευθύνη για την κατάρτιση του προγράμματος σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης; Την πλήρη ευθύνη και τον καταρτισμό του προγράμματος είχε ο διευθυντής του σχολείου, ο οποίος γνωστοποιούσε το πρόγραμμα στους εκπαιδευτικούς και εκείνοι το έστελναν μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους μαθητές/τριες.
- Ποιος ο ρόλος του Συντονιστή Εκπαιδευτικού έργου στην διαμόρφωση του προγράμματος και γενικά στην εξ αποστάσεως σύγχρονη εκπαίδευση; Υπήρξαν Συντονιστές μαθημάτων ειδικοτήτων που πραγματοποίησαν αρκετές παιδαγωγικές

συναντήσεις με τους συναδέλφους, τους καθοδήγησαν και τους επίλυσαν ουσιαστικά ζητήματα, αναφέρω τη συντονίστρια της θεατρικής αγωγής, της πληροφορικής και των εικαστικών. Ο Συντονιστής εκπαιδευτικού έργου Π.Ε.70 απουσίασε πλήρως το κρίσιμο διάστημα και οι εκπαιδευτικοί δεν υποστηρίχτηκαν στο ελάχιστο σε φλέγοντα ζητήματα όπως: η κατάρτιση του προγράμματος, η διαχείριση της διδακτέας ύλης, η διαχείριση των διδακτικών ωρών, η χρήση και η αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού ειδικά για την ασύγχρονη. Δεν συνέβη αυτό και οι συνάδελφοι απευθύνονταν στο διευθυντή ή λάμβαναν μόνοι τους αποφάσεις για αυτά τα κρίσιμα ζητήματα.

- Πώς θα ξεπεραστούν διάφορα τεχνικά προβλήματα που σχετίζονται με την πλατφόρμα της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης; Για να ξεπεραστούν διάφορα τεχνικά προβλήματα που σχετίζονταν με την πλατφόρμα η κατάρτιση του προγράμματος γίνονταν με τέτοιο τρόπο ώστε να μην χρησιμοποιούν ταυτόχρονα όλοι οι μαθητές /τριες του σχολείου αλλά υπήρχε ένας διαμοιρασμός ώστε η ταυτόχρονη χρήση της πλατφόρμας από μαθητές να μην ξεπερνά τους 200 που ήταν ο μέγιστος αριθμός που το σύστημα μπορούσε να ανταπεξέλθει.
- Διδακτικά αντικείμενα όπως θεατρική αγωγή, γυμναστική, μουσική, εικαστικά θα συμπεριληφθούν στο νέο ωρολόγιο πρόγραμμα; Το ωρολόγιο πρόγραμμα, διαμορφώνονταν καθημερινά από το διευθυντή και συμπεριλάμβανε όλα τα μαθήματα: πληροφορική, αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, θεατρική αγωγή, μουσική, γυμναστική. Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων όπως της φυσικής αγωγής, των εικαστικών, της θεατρικής αγωγής που μπόρεσαν αξιοποιώντας εκπαιδευτικά προγράμματα να διδάξουν το γνωστικό τους αντικείμενο μέσω της τηλεκπαίδευσης ξεπερνώντας αντικειμενικές δυσκολίες.
- Όλες οι τάξεις θα έχουν τις ίδιες ώρες διδασκαλίας κάθε ημέρα ή θα υπάρξει διαφοροποίηση; Κάθε τμήμα είχε 3 ώρες μίνιμουμ μάθημα καθημερινά. Υπήρχαν τμήματα που είχαν 4 ώρες μάθημα, αυτά ήταν της Ε΄ και κυρίως της Στ΄ τάξης. Λόγω αλλαγής σχολικής βαθμίδας δόθηκε μια προτεραιότητα στις τάξεις αυτές και στην τηλεκπαίδευση το πρόγραμμα των τμημάτων αυτών ήταν ενισχυμένο σε σχέση με άλλες τάξεις. Όλοι οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στη Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σε πλήρη ανάπτυξη υπήρξε ημέρα με 52 ώρες διδασκαλίας (4 Χ13).Συνήθως ήταν περίπου 44-46 ώρες διδασκαλίας, μιας και κάποια τμήματα είχαν 3 και κάποια άλλα 4 ώρες ημερησίως.
- Ο κάθε εκπαιδευτικός είχε τη δυνατότητα να πράξει, όπως εκείνος ήθελε ή υπήρχε κάποιο πλαίσιο που ακολούθησαν όλοι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ο κάθε εκπαιδευτικός ακολούθησε την πρακτική που εκείνος είχε επιλέξει για το τμήμα του. Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών προχώρησε στην ύλη και συνδύασε με πολύ καλό τρόπο την ασύγχρονη και τη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση για την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί από το πρόγραμμα σπουδών. Εδώ θα μπορούσε να συμβουλέψει και να καθοδηγήσει η συντονίστρια εκπαιδευτικού έργου όμως αυτό δεν έγινε.
- Υπήρχαν διαλείμματα και ποια ήταν η χρονική τους διάρκεια; Ο Σύλλογος Διδασκόντων του σχολείου αποφάσισε σε μια από τις τηλεδιασκέψεις να υπάρχουν διαλείμματα και η διάρκεια τους να είναι 15 λεπτά.

Τμήμα Ένταξης

Στο διάστημα της αναστολής λειτουργίας των σχολείων λάβαμε εγκυκλίους για τη λειτουργία του τμήματος ένταξης. του σχολείου μας.(ΥΠΑΙΘ, 2020d). Ο διευθυντής του σχολείου σε συνεργασία με την υπεύθυνη εκπαιδευτικό διαφοροποίησαν το πρόγραμμα και

το τμήμα λειτούργησε ως εξής: Την περίοδο της ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης υποστήριζε τους μαθητές / τριες του τμήματος (9 συνολικά) με το:

Α) να βοηθάει τα παιδιά να μπορέσουν να ολοκληρώσουν τις εργασίες που ο δάσκαλος του τμήματος είχε αναρτήσει στη ψηφιακή του τάξη και με το

Β) να παρέχει υλικό εξατομικευμένο για κάθε μαθητή, συμβατό με τις δικές του ικανότητες και τις εκπαιδευτικές του ανάγκες. Υπήρχε όπως είναι κατανοητό επικοινωνία και συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τμημάτων αλλά και με τους γονείς των παιδιών για να γνωρίζουν τον τρόπο υποστήριξης και ενίσχυσης των προσπαθειών τους.

Την περίοδο της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και μετά από μια εβδομάδα εφαρμογής της διαπίστωσαν οι υπεύθυνοι εκπαιδευτικοί των τμημάτων αλλά και οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων ότι οι μαθητές/τριες του Τμήματος Ένταξης δεν συμμετείχαν καθόλου στη διάρκεια του μαθήματος, απέφευγαν τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις και αρκετές φορές αποχωρούσαν προτού λήξει το μάθημα από την ψηφιακή τάξη. Σε τηλεδιάσκεψη και επανειλημμένες επαφές του διευθυντή του σχολείου, με την υπεύθυνη του Τμήματος Ένταξης και τους δασκάλους των τμημάτων αποφασίστηκε να διαμορφωθεί ένα καινούριο πρόγραμμα για τους συγκεκριμένους μαθητές.

Η υπεύθυνη του Τμήματος Ένταξης επικοινώνησε με τους γονείς των παιδιών και τους ρώτησε σχετικά με τη συμμετοχή των παιδιών στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι γονείς επιβεβαίωσαν αυτό που οι εκπαιδευτικοί είχαν εντοπίσει, την ελλιπή συμμετοχή των μαθητών και αποφασίστηκε το εξής: Οι μαθητές/τριες του Τμήματος Ένταξης είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθούν το διάστημα 12.30 έως 16.00 καθημερινά τα μαθήματα της Σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Μετά τη λήξη των μαθημάτων και αφού δεν είχαν κάποια άλλη υποχρέωση (ξένες γλώσσες κλπ) το απόγευμα μεταξύ 17.30 έως 19.00, τρεις φορές την εβδομάδα συμμετείχαν σε μάθημα από την εκπαιδευτικό του Τμήματος Ένταξης που ήταν προσαρμοσμένο σε κάθε μαθητή. Το μάθημα είχε διάρκεια 30 λεπτά και ήταν τρεις φορές την εβδομάδα λόγω του αριθμού των μαθητών που δεν μπορούσαν να υποστηριχτούν καθημερινά. Οι μαθητές του Τμήματος Ένταξης τις περισσότερες ημέρες της πανδημίας «έμπαιναν» στην πλατφόρμα και παρακολουθούσαν το μάθημα του δασκάλου της τάξης τους. Πολλές φορές αποχωρούσαν ή δεν παρακολουθούσαν τα μαθήματα των ειδικοτήτων. Πάντα όμως όταν είχαν μάθημα με την δασκάλα του Τμήματος Ένταξης παρακολουθούσαν το μάθημα και υλοποιούσαν τις εργασίες που είχαν τόσο στη σύγχρονη και στην ασύγχρονη.

Παράλληλες στηρίξεις

Την τρέχουσα σχολική χρονιά, όπως ήδη έχει αναφερθεί, είχαμε 5 μαθητές/τριες του σχολείου μας που υποστηρίχτηκαν με Παράλληλη στήριξη. Είχαμε λάβει σχετικές οδηγίες για την υποστήριξη των συγκεκριμένων μαθητών. (ΥΠΑΙΘ, 2020i) Τα παιδιά αυτά συμμετείχαν πλημμελώς στην παρακολούθηση της Σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ενώ και τις φορές που συμμετείχαν αποχωρούσαν νωρίτερα. Διαπίστωσαν τόσο οι εκπαιδευτικοί της παράλληλης στήριξης όσο και οι δάσκαλοι των τμημάτων ότι δεν επιθυμούσαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις, απέφευγαν να δηλώσουν «παρών» στη δια ζώσης διδασκαλία και αρκετές φορές δυσφορούσαν με αποτέλεσμα να αποχωρούν από την ψηφιακή τάξη. Σε συνεργασία με τον διευθυντή και τους γονείς των συγκεκριμένων μαθητών αποφασίστηκε οι μαθητές αυτοί να έχουν, όπως και οι μαθητές του τμήματος Ένταξης, ένα δικό τους πρόγραμμα. Κάθε απόγευμα, μετά τη λήξη των μαθημάτων οι εκπαιδευτικοί της Παράλληλης Στήριξης πραγματοποιούσαν στην ίδια πλατφόρμα μάθημα αποκλειστικά και μόνο για το μαθητή/τρια της παράλληλης στήριξης. Οι γονείς των παιδιών με τον καθένα εκπαιδευτικό, επέλεξαν την ώρα και οι μαθητές αυτοί υποστηρίχτηκαν ατομικευμένα. Οι δάσκαλοι της Παράλληλης συνεργάζονταν με τους εκπαιδευτικούς των τμημάτων και καθημερινά στην

ίδια πλατφόρμα, στο σύνδεσμο του/της εκπαιδευτικού της παράλληλης έμπαιναν οι μαθητές/τριες της τύχαιναν ιδιαιτέρου μαθήματος προσαρμοσμένου ειδικά σε αυτούς. Από τη μεριά μου, οφείλω να συγχαρώ θερμά την εκπαιδευτικό του Τμήματος Ένταξη και τους/τις εκπαιδευτικούς της Παράλληλης Στήριξης γιατί υποστήριξαν άψογα τα παιδιά αυτά και κατάφεραν στις δύσκολες και πρωτόγνωρες αυτές καταστάσεις να μην νιώσουν παιδιά ενός «κατώτερου θεού».

Θεσμικά και διοικητικά Προβλήματα

Από τις πρώτες ημέρες διαπιστώθηκαν πολλά και σοβαρά προβλήματα. Δεν υπήρχε πλαίσιο λειτουργίας σε αυτές τις συνθήκες με αποτέλεσμα ακόμη και οι μετακινήσεις των διευθυντών των σχολείων, που με υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους καλούνταν να είναι παρόντες στα σχολεία, να έχουν καταστεί δύσκολες και προβληματικές. (ΠΝΠ 2020) Επίσης διαπιστώθηκαν προβλήματα με τις μετακινήσεις των εκπαιδευτικών, δηλαδή εάν είχαν τη δυνατότητα οι αναπληρωτές να μπορούν να μετακινηθούν στους τόπους μόνιμης κατοικίας. (ΥΠΑΙΘ, 2020m) Ένα πρόβλημα ακόμη ήταν πώς θα λαμβάνονταν αποφάσεις σε θέματα λειτουργίας των μονάδων αφού δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν συνεδριάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων και οι συνεδριάσεις που υλοποιούνται μέσω τηλεδιασκέψεων δεν θεωρούνται έγκυρες και οι αποφάσεις αφού δεν έχει υπογραφεί πρακτικό δεν θεωρούνται έγκυρες. Ένα πολύ σημαντικό θέμα, που προβληματίζει τόσο τους εκπαιδευτικούς όσο και τους γονείς είναι το θέμα των προσωπικών δεδομένων. Με την εφαρμογή της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης πολλοί εκπαιδευτικοί πρόβαλλαν ενστάσεις κατά πόσο διαφυλάττονται τα προσωπικά τους δεδομένα και γίνονται σεβαστά. Η έλλειψη σαφούς νομοθετικού πλαισίου είχε ως αποτέλεσμα πολλοί εκπαιδευτικοί να αρνούνται να συμμετέχουν και να υλοποιήσουν τη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Τα προβλήματα που σχετίζονται με την υλικοτεχνική υποδομή στην ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση (ΥΠΑΙΘ,2020b) ήταν σαφώς λιγότερα από τη σύγχρονη εκπαίδευση και ξεπεράστηκαν σύντομα. Η συμμετοχή των μαθητών/τριων στις ψηφιακές τάξεις στην ασύγχρονη εκπαίδευση κυμάνθηκε στο ποσοστό του 70% ενώ οι μαθητές/τριες που έστελναν τις εργασίες που οι εκπαιδευτικοί ανέθεταν ήταν σαφώς λιγότεροι και δεν ξεπέρασε σε μέσο όρο το 40%. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσοστό αυτό ποικίλλει από τμήμα σε τμήμα και από τάξη σε τάξη. Αυτό το ποσοστό μας δείχνει ότι αν και οι εκπαιδευτικοί ανταποκρίθηκαν και ουσιαστικά ακολούθησαν τις οδηγίες του υπουργείου Παιδείας δημιουργώντας τις ψηφιακές τάξεις και αναρτώντας υλικό οι μαθητές/τριες δεν συμμετείχαν και δεν υπήρχε η αλληλοτροφοδότηση. Πολλοί μαθητές/τριες επέλεξαν είτε να μην «μπαίνουν» καθόλου στις ψηφιακές τάξεις που είχαν δημιουργηθεί από τους εκπαιδευτικούς είτε να μην απαντούν στις διάφορες δραστηριότητες και εργασίες που τους είχαν αναθέσει οι αρμόδιοι εκπαιδευτικοί.

Οργανωτικά προβλήματα

Προέκυψαν πολλά και σημαντικά προβλήματα την περίοδο αυτή, τα κυριότερα ήταν:

Α) Άγνοια μερίδας εκπαιδευτικών στη χρήση νέων τεχνολογιών και η εφαρμογή τους στις νέες συνθήκες. Συνέπεια αυτού ήταν μια διστακτικότητα στο να ενταχθούν στην ασύγχρονη εκπαίδευση, να δημιουργήσουν ψηφιακές τάξεις και να τροφοδοτούν τους μαθητές/τριες τους με εκπαιδευτικό υλικό και να καθυστερήσει η έναρξη της διαδικασίας.

Β) Η έλλειψη υλικοτεχνικού εξοπλισμού τόσο από αρκετούς εκπαιδευτικούς όσο και από σημαντική μερίδα οικογενειών του σχολείου στο να υλοποιηθεί η σύγχρονη διδασκαλία. Στις εγκυκλίους και στις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας θεωρούνταν δεδομένη η ύπαρξη του εξοπλισμού. (ΥΠΑΙΘ, 2020h)

Γ) Πολλοί εκπαιδευτικοί δεν διέθεταν λογαριασμούς στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο και κάποιοι ολιγώρησαν να αποκτήσουν με αποτέλεσμα να ξεκινήσουν αργότερα την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. (ΥΠΑΙΘ, 2020f)

Δ) Δεν είχαμε τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των γονέων και αυτό αποδείχθηκε αρκετά χρονοβόρο στην εκκίνηση της όλης διαδικασίας πανελλαδικά. (ΥΠΑΙΘ, 2020c)

Ε) Σημαντική μερίδα των γονέων (περίπου το 1/5), αντιμετώπισε δυσκολίες στο να δημιουργήσουν λογαριασμό στο Π.Σ.Δ.. Θα πρέπει να εξάρω εδώ την πολύτιμη βοήθεια του εκπαιδευτικού πληροφορικής του σχολείου, συναδέλφου Θ. Κούτρη, που αυτός δημιούργησε τους λογαριασμούς περίπου 55 μαθητών του σχολείου, ικανοποιώντας το αίτημα των γονέων. (ΥΠΑΙΘ, 2020g)

Στ) Ένα άλλο ζήτημα που αντιμετωπίσαμε ήταν ότι πολλοί γονείς δικαιολογημένα δεν γνώριζαν κάποια στοιχεία που απαιτούσε το σύστημα προκειμένου να εγγραφούν στο Π.Σ.Δ. Αναφέρω ενδεικτικά τον αριθμό μητρώου. Οι μαθητές των τάξεων Γ,Δ,Ε, και Στ επειδή είχαν λάβει έλεγχο προόδου, είχαν τη δυνατότητα να πληροφορηθούν από το έγγραφο αυτό τον αριθμό μητρώου. Οι μαθητές/τριες της Α και Β τάξης, δεν είχαν έλεγχο προόδου, οπότε δεν γνώριζαν Α.Μ. Οι γονείς έστελναν mail και ζητούσαν τον αριθμό μητρώου του παιδιού τους ώστε να καταστεί δυνατή η εγγραφή τους στο Π.Σ.Δ. Το διήμερο 25-26 Μαρτίου η ομάδα υποστήριξης, η οποία «σήκωσε» τεράστιο φορτίο στην υλοποίηση του εγχειρήματος, απάντησε σε 114 mail που αναφέρονταν σε αριθμούς μητρώου μαθητών.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Είναι αποδεκτό από όλους ότι στην εποχή της πανδημίας και το χρονικό διάστημα αναστολής λειτουργίας των σχολείων διαμορφώθηκε και διαμορφώνεται ένα νέο τοπίο στο χώρο της εκπαίδευσης και έχουν προκύψει μια σειρά από σοβαρά θέματα. Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν και κατάφεραν σε εξαιρετικό βαθμό να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις και σε σύντομο χρονικό διάστημα κατάφεραν να υπερβούν αδυναμίες και ελλείψεις ετών. Θεωρώ πως αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στον Έλληνα εκπαιδευτικό που ανταπεξήλθε όλες αυτές τις δυσκολίες. Υπάρχει πλέον η εμπειρία στη διαχείριση τέτοιων καταστάσεων, δεν υφίσταται το «άλλοθι» του δεν γνώριζα και πρέπει να κεφαλαιοποιήσουμε αυτές τις εμπειρίες. Το τι θα συμβεί στο άμεσο μέλλον και αν θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε παρόμοιες καταστάσεις δεν το γνωρίζουμε, για κάποιους είναι βέβαιο ότι θα τις βιώσουμε ξανά, επομένως οφείλουμε να λάβουμε μια σειρά από μέτρα για καλύτερη αντιμετώπιση αυτών των καταστάσεων. Ακολουθούν μια σειρά από προτάσεις που αφορούν κυρίως την πολιτεία αλλά και τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς. Προτείνουμε:

Α) Άμεσα επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στα ψηφιακά περιβάλλοντα. Δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία επιμόρφωση ευρείας κλίμακας στη χώρα εδώ και δέκα έτη. Οι εκπαιδευτικοί «διψούν» για προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης και η πολιτεία οφείλει να ανταποκριθεί σε αυτό το αίτημα τους.

Β) Καταγραφή των οικογενειών που στερούνται υλικοτεχνικών υποδομών στον τομέα των νέων τεχνολογιών και άμεση ενίσχυση τους ώστε να μην στερούνται τα παιδιά τους το αγαθό της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση.

Γ) Ενίσχυση των ομάδων υποστήριξης των σχολείων, οι οποίες «σήκωσαν» όλο το φορτίο της μετάβασης στην ψηφιακή τάξη και απέδειξαν έμπρακτα ότι ήταν οι στυλοβάτες του όλου εγχειρήματος. Το σημαντικότατο αυτό εγχείρημα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης χωρίς τις ομάδες υποστήριξης κάθε σχολείου. Χάρις σε εκείνες, σε μεγάλο ποσοστό, οι δυσλειτουργίες που αναφέρθηκαν ξεπεράστηκαν και στέφθηκε με επιτυχία το όλο εγχείρημα. (ΥΠΑΙΘ, 2020l)

Δ) Νομοθετική ρύθμιση ώστε να διευθετηθούν πολλά και σημαντικά ζητήματα που προέκυψαν από την αναστολή λειτουργίας των σχολείων. Ενδεικτικά αναφέρω: συνεδριάσεις Συλλόγου Διδασκόντων και λήψη αποφάσεων, μετακινήσεις εκπαιδευτικών, συνεδριάσεις υπηρεσιακών συμβουλίων. Γνωρίζουμε πλέον εκ των έσω τις αδυναμίες, έχουν επισημανθεί από πολλούς παράγοντες και η επίλυση είναι η ύπαρξη ενός νέου νομοθετικού πλαισίου.

Ε) Η πολιτεία έχοντας πλέον την εμπειρία και γνωρίζοντας τις αδυναμίες που παρουσιάστηκαν οφείλει να αναβαθμίσει τις ψηφιακές πλατφόρμες, να ενισχύσει τα εργαστήρια πληροφορικής των σχολείων και να παρέχει όλα τα υλικοτεχνικά μέσα ώστε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση να είναι εφικτή και ποιοτική σε όλους τους μαθητές/τριες της επικράτειας.

ΣΤ) Να καθορίσει τις αρμοδιότητες του κάθε φορέα, ρητά και ξεκάθαρα, ώστε όλοι να γνωρίζουν τι πρέπει να πράξουν. Τέρμα στις αόριστες και ασαφείς εγκυκλίους και στα ασφυκτικά χρονικά πλαίσια που αυτές θέτουν. Ιδιαίτερο βάρος να δοθεί στο θέμα της διαφύλαξης των προσωπικών δεδομένων, που δημιούργησε πολλές τριβές και έντονο διάλογο μεταξύ των εκπαιδευτικών και της κοινωνίας.

Η κρίση της πανδημίας απεδείχθη πώς μπορεί να λειτουργήσει ως μια πρόκληση για ανασυγκρότηση και υπέρβαση στον ευαίσθητο χώρο της εκπαίδευσης.

Αναφορές

ΚΥΑ 16838/2020, άρθρο μόνο, Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας των βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, νηπιαγωγείων, σχολικών μονάδων, ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, κέντρων ξένων γλωσσών, φροντιστηρίων και πάσης φύσεως εκπαιδευτικών δομών, φορέων και ιδρυμάτων, δημοσίων και ιδιωτικών, κάθε τύπου και βαθμού της χώρας για το χρονικό διάστημα από 11.3.2020 έως και 24.3.2020, Κοινή Υπουργική Απόφαση, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 783/Β'/10-3-2020)

ΠΝΠ 2020, άρθρο 12, Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του, Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου, Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 55/Α'/11-3-2020)

ΥΠΑΙΘ. (2020a). *Εγκύκλιος 36977/Δ2 της 12-3-202. Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας Υπουργείου Υγείας. Οδηγίες για παραμονή παιδιών και εφήβων στο σπίτι, στο πλαίσιο της Κοινής Υπουργικής Απόφασης για την πρόληψη της διασποράς του νέου κορωνοϊού SARS-CoV-2 στις σχολικές μονάδες και την κοινότητα*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020b). *Εγκύκλιος Φ8/38091/Δ4 της 16-3-2020. Οδηγίες για την υλοποίηση των προγραμμάτων εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης με ασύγχρονη μέθοδο διδασκαλίας, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιούνται κατά την περίοδο αναστολής λειτουργίας των μαθημάτων στις σχολικές μονάδες προς όφελος των μαθητών/τριών*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020c). *Εγκύκλιος 38547/ΓΔ5 της 17-3-2020. Ενημέρωση του My School με τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020d). *Εγκύκλιος 39317/ΓΔ4 της 19-3-2020. Εξ αποστάσεως υποστήριξη μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020e). *Εγκύκλιος 39676/Δ2 της 20-3-2020. Διαβίβαση Οδηγιών για Ασύγχρονη εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020f). *Εγκύκλιος 39971/Δ2 της 21-3-2020. Παροχή προσωπικών λογαριασμών στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020g). *Εγκύκλιος 39676/Δ2 της 21-3-2020. Παράταση εγγραφών εκπαιδευτικών και μαθητών στο ΠΣΔ*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020h). *Εγκύκλιος 40209/Δ1 της 26-3-2020. Οδηγίες Υλοποίησης Προγραμμάτων εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης με Σύγχρονη Μέθοδο Διδασκαλίας*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020i). *Εγκύκλιος 41070 /ΓΔ4 της 27-3-2020. Εξ αποστάσεως υποστήριξη μαθητών/τριών, γονέων και εκπαιδευτικών, από το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020j). *Εγκύκλιος 41665/Δ2 της 31-3-2020. Νέος Προγραμματισμός Ωραρίου της Σύγχρονης Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης για Δημοτικά και Γυμνάσια.* Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020k). *Εγκύκλιος 43037/ΓΔ4 της 3-4-2020. Συμμετοχή της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση των μαθητών/τριών των σχολικών μονάδων Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης.* Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020l). *Εγκύκλιος Φ.478.6/75/44420/Α2 της 9-4-2020. Διευκρινίσεις σχετικά με την υποβολή αναγκών εξοπλισμού φορητών ηλεκτρονικών συσκευών.* Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020m). *Εγκύκλιος 50917/Ε της 4-5-2020. Γνωστοποίηση ΚΥΑ περί μετάβασης εκπαιδευτικών από και προς την εργασία.* Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

ΥΠΑΙΘ. (2020n). *Εγκύκλιος 62359/ΓΔ5 της 25-5-2020. Προετοιμασία επαναλειτουργίας σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ΣΜΕΑΕ.* Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.